

4 бет

Бир кыауум законнга түрлөнүлө кийирлгендиге

Ахыры. Аллы 1-чи беттеди.

Андан сора да, республикалы унитар предпритиялагыа берилген кырал ырысы арха алынууга, баша ишледе кыйралыларга болуктуу деген жоруктуу токтадырылгыа белгиленеди. Алай ошону техника-экономика онглага кере, предпритияланы бля учуржениланы изилелерин ити тингит этерге тийишиди. Законопроектке кырал ырысыны (жеринден тепдирилгени, тепдиримегени да) кыруутуну жоруктары, кезилуери эмда амаллары да токташдырылды.

«Рыноканы ишлерин тп кырууну юсюнден» Законну 7-чи эмда 8-чи статьяларына тосулуге кийириуну юсюнден» законопроектин юсюнен айта, Ирина Марьяш былай аныглатканды: «Анда ырмакарала аш-азык болмагын товарла

сатканлагыа, бек аздан, 6 квадрат метр, аш-азык сатуунан ала, бек аздан, 10 квадрат метр жер берлюге деп алай белгиленеди. Андан сора да, ырмакраны кыу-

рабангына анда сатылган товарларга саларын толкенидирге эркин этилмедди, сатуучуланы борчуларын а КМР-ни Правительство тосуктоштардырыды. Законопроектке белгиленгенге

ничка, экология жаны бля жаркыландыруу битеулю билим беруино эмда республикада кадрла хазырлауну магыналы кесегиди. Экология билим беруино сабий салдада, битеулю билим беруино шкколада эмда кшошак билим берген учурда денялада окутуу, кудуретни саклау жаны бля специалистке хазырлау, халкь мюлке онучуланы бля специалистени, ицадагыны усталыкларын кеторсу, илму кадрланы хазырлау да киредиле.

Парламенталык РФ-ни баша субъекттеринден да коллегаларыны законодательный батталык кырына кырагандыла эмда озгондиге, Жыйылыны Контроль-зесплеучу палатаны председатели орунбасары Михаил Абрашгов да кыатышканды.

Болла УРУСМАНБЕТОВА,
КМР-ни Парламентини
пресс-службасы.

Башламчылык

Асламлы информация органла милетле аралы мамырлыкк ючюн кюреширге борчлугула

Связьны коммуникацияларыны министерствоу Россейни басма, асламлы информация эр башка кырал органлары бля бирге милетле аралы кыаууаланы кетериу эм динле аралы селешуилуени. Кыруу ала кыра корюширдиле. «ВТРК» деген ФГУП-ну, Russia Today каналыны, ТВ-Новости» деген белиюм эи «Российская газета» милетлени байламлыкларында чыгыа, бола турган кыаууаланы профилкалкыла халда кетерик эм динле аралы селешуилуени кыуаркык семинарлары бардырылгыдыла.

Андан сора да, медиада ишленгенге милет байламлыкларыны эни халларыны юсюнден «Академия медиа индустрии» чеклериин айттырыкчыла эм телерадио билдирюлде ишленгени усталыкларын ас-аркылокула. Окутууну аха бля 2013-2015 жылда милет политиканы Кырал программасыны бюджетинден жалчытырыкчыла. Правительство ошонуа кере, кыралыны асламлы информация органлары милетле аралы мамырлыккы токташдырыкк коч болууга керекиде. Дагында ол милет политиканы бардырырга бюджеттен этилиучу кыоранчланы азайтырыкчыла.

Связьны коммуникацияларыны министерствоуну башчысыны орунбасары Алексей Волнини айтканына кере, Правительство председателини орунбасары Дмитрий Козакны отчүтүндү бу тематика бля ишлерик асламлы информация органлагыа ачканы Роспечать берликди, деп айтканды. Юлгоге милетле аралы шувукчула жоруктарына «Кырал бирлик» деген Интернетте айтхандыла. Шендо

ол ишлемей тура эсе да.

Аны бля бирге Культура министерствоу, Регионалы айтнуучу министерствоу эм Связьны коммуникацияларыны министерствоу «СМИРотор» деген жыл сайын бардырылуучу конкурсуа кшошак эс бурдурууга кыорш муратлыдыла, аллай конкурс бирий бешинчи жер бардырылгыдыла. Динле аралы мамырлыккы кючлуге тийишчи кюлош кшошкан масмедияны келечилери да конкурсу лауреатларыны санына кшошунгандыла. Ведомство аны юсюнден билдирюно Федералдык телеканалдан бири бля бериге дейди. Анга этилик кыоранчыла а рекламла берючюлени эсептеринден кыйтарылгыдыла, деп айтканды отчүдө.

Келешуучюно пропагандалаууга, асламлы информация органландан сора да, Правительствогыа да тошорик болур аха кыоратырыгыа. Связьны коммуникацияларыны министерствоу милетчиликке эм ормалада кыатыш-кыраллыккы болдурмаз ючюн, рекламла ишлени кенг халда бардыры муратлыды. Былайда ачы сөзю Финансылы министерствоу айтканы керекиде, милетчиликке эм ормалада кыатыш-кыраллыккы болдурмаз ючюн, рекламла ишлени кенг халда бардыры муратлыды. Былайда ачы сөзю Финансылы министерствоу айтканы керекиде, милетчиликке эм ормалада кыатыш-кыраллыккы болдурмаз ючюн, рекламла ишлени кенг халда бардыры муратлыды.

Связьны коммуникацияларыны министерствоу финан ведомствогыа бля селешуилу бардыра тургандыла. Москваны властлары кенофобиягыа эм экстремизмге кыаууу турлук социальны рекламаны кырууну конкурсу бардырылгыны билдиргендиге. Анга 10,3 милон сом кыоратылгыдыла. Кертди, рекламлагыа кыалбай бир жер эм эфир берилги алышка шарт токташдырылгыандыла. Сөз ючюн, Чечени властлары

милетле аралы мамырлыккыны пропагандалаууга эфир заманы иги кесегин – 40 процент чаклысын – бередице. – Сөз да жокду, жамауатын «жесибилкиленге» эм «биреу-нокумго» юлешкен заманда, журналистке бля ишлерге кереклине. Журналдик факультетле милетле араларында тенгикни токташдырууда ишлерик сынауну журналистлени хазырлап керешкендесе, милетле аралы болуппада ишлерик журналистлени хазырларкы эни курсула кыурапсала иги болук эди, дейди алынгыны журналист, шендо уа Кырал Думаны милетле аралы бля Комитетини члени, Едина Россиядан депутат Михаил Маркелов.

Россейни Экономикасыны Плевахов атлы университетини проректору, Жамауат палатаны члени Сергей Марков асламлы информация органлары мамарлыккыны иги билимлери болмагын тематиканы аныламагын журналистликке билдиргенди, дегенди.

– Асламлы медицина келечилерине болуну аныгатырыгыа кереклисине сөз да жокду. Бизни асламлы информация органларыбызгада, политиканы селешуилуеде да этерча билимизиледе. Шендо асламлы информация органла милетлени арасында от жандырык программаланы ант этип бардырмагынаныгыа, бир-бирлени билимлери жетишмегендерини халаларында көп милет культураланы юсюринден айтылган бир-бир шартла көплени сагышха калдырыдыла, – дегенди Марков.

«Известия» газет.

Интернет.

Хар мекамны халкь бля кенгешип салган оюмлуду

Ахыры. Аллы 1-чи беттеди.

Адамланы кыорланына хазыр документе дери аны проекти берилге тийишчилени аныгылат, алдада торлю-торлю болупуны инсанла не болганын аныгылаууга да болуула, ол алагы керек да толюндю, алай аны жашагын жерине юч огвесе жетк метрмеги жууукчулада ишлениргиди объект – ма аны уа тынгылы чертирге керекис, дегенди.

Тыш кыурапсала бардыргын тыш ишлерини юсюнен айт, Новаа Зеландияны сынаууна сый бир этгенин билдиргенди. Мынд бек алгыа жамауатын ошуну асытын оурайдыла. Хар кимни идеясын бир эни азгыа келишдиреди. Алай бля уа халкь проблемасы нени санаганын ачыкчаланы кылады. Документни проекти сөзсүз да, бизде, ашгыагыла болмай, иги кесе заман алганын доклады эни чертенди.

Ызы бля жыйылууда КМР-ни кыруулун эи архитектору членини орунбасары, республиканы баш архитектору Ирина Кауфова селешгенди. Ол бюгонюно ачыкк ушакк

көп проблеманы кыруутурган отк берлигин чертгенди. Улуу шахарлада болурулган терс затланы эсе алып, республикада алай халатланы жибермеге болуугун аныгытканды. Нек дегенде бизде, Москвада, Санкт-Петербургдача, көп мекилла ишленгендиге, аны себепли жагылыгыга да жарыкк толюндю, – дегенди. Планын проекти озгондген кезинде анга бек сакк кыуаргыа кереклисин чертип айтканды. Адамла профессонал билимлери болмаганына хатысандан даулашха кыуаргыа болууларыны, алай а аланы оюмлары эсе алыргыа, тергеп билге ююнгери тийишчилени белгилегенди. Жамауат тынгылаууна бардыра туургуа керек эсе, аланы кыайк жаны бля да эркинликке бузай, алай кыуаргыа борчулук, дегенди.

Ахырында Ирина Борисовна республиканы не торлю мекамны кыруулуну да болууну, аны кезинде властла, халкь да, бир акыллы болуп, байлыгыбыз келир төлөпөгө тап да, аруу да сактылар ючюн кыайгырасала, тиз болуугун чертенди.

МОКБАЛАНЫ Зухра.

Кызауаттала жоюлганланы сыйларын кергендиге

«Известия» газет.

Интернет.

Налыкче, дунинны көп жерлеринде, Фашизмни хатысандан жоюлганланы эстеруино халкалы аралы конон белгилгенди. Ол 1962 жылда токташдырылган эди эмда андан бир сентябрына хар экинчи ыйкх кононде бардырылды.

КМР-де Жаш телюно проблемаларыны институту кыурап болгон ишину толугу анылау, аны ошозу эмда ол конюлени кыйтармача эти» деген ат бля акция бардырылганды. Эллиге жуукк жаш бля кык, кыорланчыда да голлери бля, Кыууиланы Кай-сы атлы проспектен тебиреп, Карашава орамда фашистлени кыорланчыда жоюлганлагыа ишленгенг эстертемеге дери кыорланчыда да кыатышканды, регион арыла даражакы жетер муратыбы барды, дегенди Жаш телюно проблемаларыны институту келечиси Малкыарланы Аскер.

Эстертемени кыатына келген жаш адамла, анга голле салгы, бир минутну шох сюелгендиге.

ХОЛАЛНЫ Марзип.
Суратны автор алганды.

Кыонакк юйледе жерлеге бронланы этчи ара белгилериди

Сочи шахары онучулары 2014 жылда Олимпиа оюна барлык кезиге кыонакк юйледе жерлеге бронланы саллыкк бирикчилерин араны кыурадыла. Октябрьде visitsochi.ru деген официалый сайт ишлерин башкарыды, анда Олимпиада кыонакк кыонаккы алау кылай бардырылгыа берилип турлуктуу, ошонки бардыркы борону ошунууда 500-ден аслам объект болуктуу: кыонакк юйле, гитче өлгө эи эни иели юйле, деп белгилгендиге ИТАР-ТАСС-ны корреспондентени курортну администрациясына.

Адамланы орандырыуу классификациядан этген кыонакк юйледе бардырылгандан сора да эни юйледе да бардырылгыдыла, – деп айтканды мэрияны келечиси. Аны айтканына кере, шартланы базасына кшошандан алгыа эни комиссия кыонакк юйледе номерле эм эни юйле да кыонаккыны алыргыа кыалаа хазырланганын тинтирдиле. Жа-шур жерлени броннга салынуу бу телефон номер бля да бардырылгыа болуктуу: 8-800-500-97-98. Олимпиаданын тыш кыурагы кыонаккыларыны селештерини итиле тилин билгенг отораторла айткандыла.

Иги жолла – айныну себеби

Москвадан Ростовча барган М-4 «Дон» деген федералый автомобиль жолу юч жагыны объект кыйраландыгыа берилгенди. Аланы санада жагытырылгандан сора М-4 «Дон» автомобиль жолу (Воронеж областы чегинде Чертовск районда) 25 километр кесеге берилгенди, ол федералый жолуну миллионну шахары шимал жаны бля Украинага бурулган жерине дери барады, андан сора да Украинага бурулган жерге развязканы 13-километрлик кесеге жагытырылганды.

Губернатор Василий Голубевни айтканына кере, машинада терк жоркоча шималыо жолла болмасала, регион инвестиция план бля айтканды, онтуу болуктык толюндю, жагы жолла уа регион аныгытырга себеплик этерикдиге, дегенди ол. Жагы развязка Ростов-Москва-Шапкин жанларына барган жолланы бир бирини ислери бля этмегендей барыча этерикди. Дондагы – Ростову север жаны бля барлык жолу ишлеу 2015 жылда бошатылгыды эм ол шахарга кире барган жерде болунуу женилетиркиди.

Бийик таулада туткуучу связь

Алынгисте солруга ошюкюно жерге, Элибру тауну север кыабыргыа сыйлаптаре, МЧС-ни бийик-тау станциясы, тауну асоску кыабыргыа эсепте эткен жолла мобилый байламлыкк чурумсуа ишлерча этилгендиге. «МегаФон» Казаада сриалыны пресс-службасы билдиргенге кере, туткуучу байламлыккыны тенгизини тентигенден 3800 метр бийикликде орнатылган жаны станция жалчытылды.

Департаментини директору Ольга Итошанины айтканына кере, эни прес-служба экстремальны болууларыны болууларыны аныгытканды, байламлыккы жалчытылгыдыла, дегендиге МЧС-ни пресс-службасына. «Бийик-тау болуппада качестопу мобилый байламлыккыны кыурау адамланы кыоркуусулукларыны жалчытыду», – дегенди ол.

«МегаФон» эни Юг жагындагыны аласы айтылган тау-лыка курорттаны эм Казаады, Приэльбурсьени Крапая Полянада, Домбайны, Шмал Остием эи Дагыстаныны бийик-тау районларыны связь байламлыккыла бля жалчытканды.

Амфибия самюетха – тийишпи багыа

«Гидравосагон-2012» деген Халкыла аралы кермоочу РФ-ни Правительство председателини орунбасары Аркадий Доронкин эм Кыбаныны губернатору Александр Ткачев амфибия самюетха багыа бегиндиге. «Ала экиси да авиашюну сыйлы конаксылары болгандыны», – деп билдиргендиге ИТАР-ТАСС-ны корреспондентени губернатору пресс-службасына.

Доронкин эм Ткачев 130 миң квадрат метр жерин алган кермоочу павильонго эсепте алынгандагыла эм гидроавиация техникуму угу эс буруп кыурагандыла. Андан сора ала, кыурауу пощадагыга чыгыс, амфибияланы ишленин бергендиге. Кыбаныны губернатору: «Быллай эни техниканы кыйын болуппада эм экология катарасралда болушукк этиуде кыйраландыгыа керекиди» – дегенди.

Бюгонюно кермоочу амфибия самюетталаны хайырлануучу атпалдыда башка жоллары аныктыгыга кере, регион арыла эсепте пассажирлени ташуууна, Аляны игиликтери – аэродромланы эм башка структураланы кыураууга, аланы тап тутуга ыркыс кыоратырга керек болмагандыны.

Торлю-торлю ашырылгыны тптууларыны сынагыдыла

Волгоград шахары Кырал байрамчуу чеклериин милет культураланы Билетуросей Фестивалы болганды. ИТАР-ТАСС-ны корреспондентени мэрияда айтканына кере, фестивалыга кыонаккы эм кыурауучула болуп да, 10 миң чакылы бир адам кыатышкандыла. Аланы санада көп туркисте эм тыш кыралыла да бар эдиле.

Фестивалыны кыруу этерча эки ошуну ошуну милет элени шаркырыкчылар кыурашдырыуу буганды. Мында орамду ол ураккы юйледе, калкымк эм кыазк юрпалада, казак юркенде кыонаккыла болууга, жырычылга тынгыларгыа, милет ашырылгыны татыуну кергоге болуктуу. Фестивалыга кыатышканы, мероприятияны чеклериинде, Волгоградны область госпиталында урушун ветеранларына кыонаккы болуп, жандууруучу концерт кергозоттениде.

«Атаман» чыгармачы коллективлени жыйганды

Кыбаны Тюрюк районунда «Атаман» деген этнография комплекске жырны, телюсую эм халкь культураны «Кавказга мамырлыкк» деген этерги байрманы болганды. Халкыла аралы фестивалыга кыонаккы келген чаккы бир кыонаккыга жырла, телюсую эм туз-тыркы бля тобегенде кыонаккы-байла. Бу мероприятияны бардыргандыла Атаманияны хар жерин жагы затла бля жасагандыла. Чалмандан ишленген юйчюкк, тиримен, казак халпарланы эм жомакларыны огурулу жигитлери фотосессияга хазыр болгандыла. Самоварлада чай кыанткандыла. Орус пелыде кыонаккы ашырылгыны билдиргендиге.

Ингилерди «Кавказга мамырлыкк» – Легенда Таманы» бля биригип, угуу гала-концерт кергозоттениде. Он концертте регионку бек иги творчество коллективлериин 15-си кыатышканды, ол санда Краснодар эи Ставрополь крайланы, Астрахан, Волгоград ол Ростов областыны, Адыгеяны, Абохазияны, Дагыстаныны, Ингуштияны, Калмыккыны, Кыбарты-Малкыарыны, Юг Остиемни, Шмал Остием-Аляныны, Кыраады, Черкесиян эм Чечен Республиканы бек иги творчество коллективлери да.

Искусствону келечилерини «Кавказга мамырлыкк» деген фестивалыны символыккы эстафетасын Кыбарты-Малкыарга берюину эи церемониясы кууанчылы халда этюролориге. Ол бизни республикабызда келе турган жылда бардырылгыды.

Вертоплёну хатагыа тошюуо

Дагыстанда Россейни хуаа кючлериин Ми-35 деген вертоплёну катарасфага тошюенди. Экипажны юч адамды алганды. Аны юсюнден Россей Федерацияны Кыруулуну министерствоуну информацияны эм этерги байрманы болганды. Халкыла аралы фестивалыга кыонаккы келген чаккы бир кыонаккыга жырла, телюсую эм туз-тыркы бля тобегенде кыонаккы-байла. Бу мероприятияны бардыргандыла Атаманияны хар жерин жагы затла бля жасагандыла. Чалмандан ишленген юйчюкк, тиримен, казак халпарланы эм жомакларыны огурулу жигитлери фотосессияга хазыр болгандыла. Самоварлада чай кыанткандыла. Орус пелыде кыонаккы ашырылгыны билдиргендиге.

«Биз жаш телю граждандыла Экинчи дуния урушуда көп адам өлгенин, көпке экзюлокк сынагы-аналарын, аңдан, жалангачдан кыорланчыда да кыатышканды, бир адамды да керек болуучу кергозтор мурат бля чыккы-кынызс ормачга. Кертди, биз бюгон көп толюндю. Болсада келир жип, республиканы жаш телюсору да кыатышканды, регион арыла даражакы жетер муратыбы барды, дегенди Жаш телюно проблемаларыны институту келечиси Малкыарланы Аскер.

Эстертемени кыатына келген жаш адамла, анга голле салгы, бир минутну шох сюелгендиге.

Болыныцаны башы оюлганды

Кыбонда болыныцаны башы оюлганы бля байламлы Россей Федерацияны Уголовный кодексиин 108-чу статьясына тийишчилдиге (саклыкк болмаганына хатысандан өлгендиге деп) уголовный эи аныгытканды. Аны юсюнден ИТАР-ТАСС-ны корреспондентени Россейни Следственыи комитетине билдиргендиге.

Токтош болыныцаны ошонуа кере, аш отуну башы оюлганды, анда сменде ишлей турган эи адам болганды. Болыныцда повар болуп ишленген тишкыруалдан бири алайда окуна өлгенди. Кыялганына да жаралы болгандыла. Аладан бир тишкыру болыныцыга тошюенди. Кыялганыны болыныцыга барыгыа унамагандыла, – деп билдиргендиге Следственыи комитетте.

Россей Федерацияны Крансдор крайдагы Следственыи комитетини следственыи органларына болунуу жагында тинтирге деп буюргандыла. Кит-китчики кетергенден сора тинтиле андан ары бардырылгыдыла. Шендоге дери ошюно башы кылай оюлганы токташдырылганды. Тинтилгенден сора ишге ошю кыуаргыды.

Илет

Кырал Дума вузну бошагынланы ишге ийуучю системасын кыйтары муратлыгы

Парламентини тббениги палатасы жагыны закону бля Россейни узакк элперин специалистке бля жалчытууну проблемасын тамаларгага умут этеди. «Бийик эм вуздан сора профессонал билим берюино юсюнден» Федералый законну 11-чи статьясына торлөнүлө кийирилдикте. Кырал Думаны ЛДПР-ден депутаты Сергей Иванов берген законопроектке айтылган предложениягыа кере, абитуриент вуз бля жарашдырылган келишимден кесине былай боруну алыргыа керекиди: окууну бошагандан сора, жаш специалистке вуз жиберген жерге барып, бек аздан, 2 жылы ишлерге.

Депутат чертгенинче, жаш адамгыа вузну бошагандан сора бийик билим алгандан анында да, иш бля жалчытууу гарантисы бериледи. Жаш специалистини жюргөги былайлоо хушук да алады – анга кырал орган жамауатка хайыр кептирик ишчи кыуаркыдыла.

Бугага уа государство студентини окутуугыа миллионла бля сомла кыоратады, бир-бир жаш специалистке усталыкларына көк кырал предпритияларда ишлейдиге, башкалары уа кыралдык көрк болмагын ишлени таммалап, келесирине аха этидиге», – дегенди Сергей Иванов. Законну аныгытуу запискада айтылганына кере, 2012 жылда кы-

ралда вузлада 351 миңг бюджет жерге Россейли граждандардан 350 миңг адам кирген эдиле. 2012 жылда төрөгүнеге кере, ол студентлени бюджет ачканы кыоратып окутуугыа бир жылга 60 миңг сом кетгенди. 350 миңг бюджет студентни окутуу ючюн а, кыралыны бюджетинден бир жылгыа 105 миллиард сом төленеди.

Иванов айтканына кере, усталык алгын жаш адамланы бля да асламасы, алгын жашагын жерлерине кыйтып, халкыга керекли ишлени таммаладыла. Алай вузлагыа окуугыа алууну шундогу системасын вуз жибере даражасы, район аралада окуучуланы хазырлауу даражалары, эл шкюлончыны вузлагыа кирюу жаны онларын толусунай хазна жалчыткандыла.

Совет заманда специалистлени ишлерик жерлерине жибериуну системасы тап ишлей эди, окууну бошагын специалистке бир нечча жылы ичинде эл жерде ишлерге керек болганыларын усту берише, дейди Иванов.

Законну баш мураты – элли жаш телюге вузлагыа конкурсуу мурдордо кирюуну жалчытууду. – Алынгыны студентле бир торлю сынтаула бля белгиленген заманы ичинде элде ишлерге ошюкк эселе, аланы окутуугыа кыоратылган ачканы кыралгыла кыйтаргыгыа керекиде, – дейди парламентарий. Кырал Думаны председа-

АДАМ ЭМ ТАБИЙГАТ

Жашил байлыгыбызны сакьлайыкь

Бюгюнлюкде бизни агъачы-бизни ким сакьлайды деген сорууну кёпле береди. Ол кьаллай халдады? Аны бла байламлы Ставрополь крайны Агъачны сакьлау арасыны ишин белгилерчады. 2000 жылда кьуаралганы бери ол СКФО-ну 4 регионун - Къабарты-Малкъарны, Къарачай-Черкесни, РСО-Аланияны эм Ставрополь крайланы 797 минг гектар агъачларына кьарайды.

Араны баш борчу-тереклеге табийгъат эм антропоген халлы кьаллай кьоркуула болгъанлар, кьаллай кьурт-кьукурса аллага заран келтиргенлерин тинтип биллюду. Анга кёре, санитар-багъу мекорпацияла бардырылады. Агъачланы кенг жайыу бюгюнлюкде бек магъаналы воспросладан бири болгъанын

эсге ала. Ара ол ишлеге аспам эс белгенин чертичады. Бек биринчиден, урукъланы игилерин чыгъарадыла. Алагда дагъда тынгылы кьарау этиледи. Андан сора кьачествосуна шагъатлыкь этген кьагъыт бериледи.

Араны специалистери жерни топурагъын да тинтиди. Ол кьоромдологе таяна, кьайда кьаллай семиртичле себерге кереклисин белгилейди. Агъачны отдан, кир-кипчикден сакьларгъа чакьырма. Кьуругъан терекле болгъан жерлени юсеринден Арагъа (8652) 94-84 телефон бла олешип билдиригизни тилейме.

Александр ВЕНДИН,
Ставрополь крайны Агъачны сакьлау арасыны директору.

Хунерлик

Тырмашып окъуйду, назмула да жазады

Геккиланы Лаура бла Тыры-ауузуу бешинчи номери гимназиясында танышылма. Адабиятыбызны айнуу, ёсоу жолунда уллу кьыйыны болгъан Гуртуланы Бертини туугъан кюнине аталгъан ингирде кьызыкчыны атын айт-халларында, залда отургъан тенгери, усталары да анга кьызыу кьарса бла тобейди.

Онбиринчи класкы окъуучусу, баш бетли, бурма чашчыгъын да эмелеге ашип, сакнагъа тауел алампа бла чыгъады. Ингирин бардыргъанладан бири уа: «Лаура сизге Берт Измаиловичге жоргъан назмусун окъуркьуду».

Бизге кёп ахшы зат кьойдугъуз

О, кьаллай сейирликди заман, Нек кетеди дуниядан адам. Таула уа совелелле төпей, Бораны, желни да сан этмей.

Кьууан келтире жюреклеге, Кюн нюрюн төгеди поллеге. Къар да, ашкьымай, шох жауады, Азъныкь бетинги кьбаады...

Къар хап этти жаугъандан да, Жерге ах жабыу жалгъан да, Кёргенсиз сиз аны кёп кере, Назмууызга сайлап, сёз бере,

- деп билдиреди. Школчу кьыз кеси жазгъан тизгилени алай шатак, алай ариу айтхан эди, бери келгенени барысын да кьуандырды.

Айхад да, бу аны биринчи чыгъармасы тыйолду. Ол Мечиланы Къазимге, Кьутилланы Къайсын-га, Отарланы Керимге, Зумакь-уланы Танзилгъа жоралап да жазгъанды. Геккиланы Лаураны адабиятыбызны мурдош ташын салгъан поттербибизден бирине аталгъан назмусу бла газет окъуучуланы шагъарей этбёз.

ХОПЛАНЫ Марзят.

ТУРНИР

Россейде - экинчиле

КъМР-ни Спорт, туризм эм курортла министрествоуну пресс-службасы билдиргенге кёре, экин туштушудан РФ-ни Жигити, Чечени Президентин Ахмат хажн Кадирову журметине жорлангъан Битурейсий турнирде республиканы гёжефлери 2-чи битеукъланда жерге чыкьгъандыла. Анга Россейин 8 регионундан 200 спортчу кьа-ташыадыла.

Эришюле Гудермес шахарада бардырылгъандыла. Къабарты-Малкъарны жыйымдыкь командасыны санына

15 спортчу киргендиле. Энци зачётта бизни жерешле-рибиз Ашамас Карданов, Артём Умаров, Шауаланы Шамил кеси ауурлыкъларында биринчиле болгъандыла. Кантемир Къуантов бла Хастемир Тлешиншов а экинчи жерлеге чыкьгъандыла. Астермид Къуантов бла Кантемир Варитлов а юночюн жерлени алгъандыла.

Турнирде хорлагъаналарга бла призёрлагъа грамотала, майдалла эм ахча сагъада берилгендиле.

КЪАСЫМЛАНЫ Аминат.

ЧЕМПИОНАТ

Финалгъа - он пүтёвкя

Дзюдодан Север - Кавказ федеральний округу Нальчикде бардырылгъан чемпионатнына 350 спортчу кьатышхандыла. Къабарты - Малкъардан бу эришюде кеси кочерин 45 дзюдочу көргөзгендиле.

КъМР-ни Спорт, туризм эм курортла министрествоуну пресс-службасы билдиргенге кёре, экинчюнлөк сөрмешлени кезирунде бизни республиканы келечилери бир - алтын», эки «кюмш» эм төрт - доммакъ» кьытхандыла. Алтын майдалны кьытхылагъа 73 килограмм

ауурукьуда эришген Олег Бабуров келтиргенди. «Доммакь-лан» бирин а, командатга 100 килограммда эрише, Рахманлы Солтан алгъанды.

Дагъда юночюн чемпионатны бешинчи жерлерине чыкьгъандыла. Ол да аллага, сагуалы жерлени алгъанла бла бирге, 30-чу сентябрден 5-чи октябрде жери Кемерово шахарада бардырылгъан Россейин чемпионатнына кьатышыргъа эркинлик береди.

ТАППАСХАНЛАНЫ Аминат.

Наркотикле

Улул шах - шахны сатхангыла

Нарконтрольну федеральний службасыны Къабарты-Малкъарда Управлениисыны следствие бёломо шах-шахны азы-аыгда хайырлангъан торносорюдо деген сытауу бла аны улусун сатханганы ишлерине кьарай турды. Ол торлю аманлыкь этгенлерине ишеклик туудургъан кьауумда алты адам барды.

Ала жарым жылны ичинде ол затны сатып тургъандыла. Законсу ишлерни а Нальчикде «Колосорюкда бардыргъандыла. Управлениисы кьулушкьчулары аллага жазып окъуна эсертгендиле осал ишлерини юсюнден. Алай ала кьулушкьчылары алгъагъандыла.

Аны бла байламлы жорашырылгъан материалда 17 шарт барды. Ала уа РФ-ни Уголовный кодексини 228.1-чи статьясыны 2-чи кесегини «а», «б» пунктларына этиген законсулыкь ишледи-ле (кёп адам алгъандан биригип, келишип, наркотикле сатханганы бла байламлы).

Оператив-излеу ишлени кезирунде законсу сатылгъан торлю бла жорамдан аспам шах-шах салам сыйрылгъанды. Бюгюнлюкде тинтиу ишле андан ары бардырылады.

Бизни корр.

ТАШЫУУЛ

Бичен - ол арбазында сюелген тишди

Сурат этюдну **КЕТЕНЧИЛАНЫ Зульфийа** алгъанды

Къабарты-Малкъар Республиканы Кьультура министрествоу КъМР-ни Къырал филармониясыны баш бухгалтери **ГУТНОВА Анна Ивановна**га анысн **ТКАЧЕНКО Екатерина Михайловна** елгени бла байламлы бушуу этип, кьыйгы сёз береди.

2012 жыл, 12-чи сентябрь

Интернет-версия: zaman.smikbr.ru

Футбол

Къабакь эшикге топну киши да уралмады

Футболну миллет лигасыны 11-чи турунда Нальчикни «Спартак» Астанада ол чемпионатда тенг эсеп бла биринчи юнун бошагъанды. Футболчулары не бек кюереш эселе да, къабакь эшкени ичине топ кийирал-

магъандыла. Таблода белги торленменгелер 0:0 кьылгъанды. Аны бла бекни командабаз чемпионатда тенг эсеп бла биринчи юнун бошагъанды. Турнир таблицада 16 октябрьде бла 6-чы жердедиле.

Ол кюн оюннга бу футболчу-

ла кьатышхандыла: «Волгарь»: Кабанов, Марушак, Пенчик (Саратовский, 76), Локтионов, Калешин, Ридель, Нестеров, Коломийченко (Петровский, 80), Романенко, Антипенко (Коробка, 69), Дегтярев.

«Спартак-Нальчик»: Коченов, Багаев, Освенко, Чернышов, Засев, Коронов, Замалиев, Шогенов, Татарчук, Сирадзе (Дорожкин, 63), Болов.

Сары картчакъланы Марушак бла Шогенов 44-чюн эм 46-чы минутта алгъандыла.

Чемпионатда башка команда блый ойнагъандыла: Томь - Енисей 2:0, Сибирь - Урал 1:3, Ротор - Металлург-Кубасс 1:0, Салют Бл -СКА-Энергия 0:1, Нямик - Шинник 0:0, Торпедо М - Петротрест 1:0, Балтика - Нефтехимик 0:0, Кезуило матчы «Спартак» 17-чи сентябрде кеси майдаында Белгородну «Салют» командасы бла бардырылды.

Х. АЗРЕТОВ.

Футболну миллет лигасыны 11-чи турдан сора турнир таблицасы										
Команда	О.	Къ.	Тб.	Х.	Т.	Оч.				
1 Томь	10	7	2	1	22-11	23				
2 СКА-Энергия	10	6	3	1	12-5	21				
3 Урал	11	5	4	2	23-10	19				
4 Уфа	10	5	2	3	2-9	17				
5 Ротор	10	5	2	3	7-8	17				
6 Спартак Нч 10	5	1	4		10-12	16				
7 Нефтехимик	11	4	4	3	18-14	16				
8 Балтика	10	3	5	2	11-11	14				
9 Енисей	11	3	5	3	9-9	14				
10 Торпедо М	10	3	3	4	7-12	12				
11 Петротрест	11	3	3	5	10-15	12				
12 Сибирь 10	3	2	5		12-14	11				
13 Металлург-Кубасс	11	3	2	6	6-10	11				
14 Шинник	11	2	4	5	6-10	10				
15 Салют Бл	10	2	3	5	8-13	9				
16 Волгарь	10	1	6	3	6-10	9				
17 Химки	10	1	3	6	8-14	6				

Билерге сойгенени кьубу

Астероид Анофис Жерни урурму?

Сау бол, Иван Ярковский

Прикладной астрономияны Пигериди институту кьулушкьчулары энтта да халкьны эки Кюн системаыны бек кьоркуулу объектлеринден бирине - Анофис астероиде-бургъандыла. 2004 М № 4 да ошду.

Асманда жети жылны ичинде, излей кетип, россейи алимле тапхан уллу ташны орбитасын да токташдыргъандыла. Алимлени айтханларына кёре, бек уллу палах астероид кезилюе кере Жерге бек жууукьлашхан 2036 жылда болурга болукьсуду. Алай болмазлыгъан а Ярковский эффект деген кьышакь торлендикди эм астероидни траекториясын жагындан тергев ачыкьлагъандыла.

Эффектин кьыйматы уа неди дөсөвиз, бурулуш учур баргъан астероидни юсюне тийген кюн тапкыла аны юнюнге бурулгъан жапаларны жылтыла баргъанларыды. Астероид токтаусу фатонча жайыл турды - кюн тийген жагы бла - кёп аундагъа жагы бл уа - аз. Алай бла реактивный кюн кьурадыла. Ол бек азчыкьды. Болсада, дайым чыгып тургъаны себепли, астероидни жолундан бир жагына тепдире барды. Алай кюн болгъаннан орусул инженер-технолог Иван Ярковский 1900 жылда окъуна айтхан эди. 2003 жылда НАСА-ны специалистери уа, 1991 жылда табылгъан Голкева астероидге кьарай тургъанда, кертиси бла да алай болгъаннан токташдыргъан эдиле эм иньангъан эдиле астероидни орбитасындан бир жагына аз-азадан чыгъара баргъан кюн болгъанына. Аууругу 200 миллион тоннадан аспам болгъан таш тергеген траекториясындан 15 километрге айырлыгъанды.

2004 жылны кьоркууу

Эсигеизге тошорейик: астероид 2004 М №4 жети жыл чакьлы бир мындан алда декабрде, эсде да болмай тургъанлай, табылгъан эди. Дуния кьауагъа ала кьылгъан эди ол кезиде. Алгъандан тергеген эсепле шагъатлыкь этгенлерине кёре, бизге берилген жашуу жаланды 2029 жылны 13-чю апрелине Голкева кюннге дерди эди. Белини басылыкьыгъа 320 метр болгъан таш Жерни урур деген 3 процентни тутта эди. Шёндюге дери асманда учуп айлангъан затланы (ташланы дейик) Жерге кьоркуурча ала жуукьки бири да келмегенди.

Терк окъуна астероидге кьоркуутурга ат агагъан эдиле - Анофис деп. Эрттегили грекчиле кьатыш-кьваралкьыны эм кьваранлыкьыны Аллахына атагъан эдиле ол атны. Тилген тергелюе кёре, Анофис 2029-чу жылда Бизни планетабаздан - Жерден - 40 млн километр узакьда (тозон айтсакь - 39,3 млн километр узакьда) учуп кетериди.

Кезилю кьоркуулул хал 2036 жылда 13-чю апрельде болукьсуду. Алга бизни алимлерибиз Жер астероидни кесине тартырыкьды, аны хатасындан ол Жерге тошюрге болукьсуду деген эдиле. Энди россейи алимле жагындан этген тергелюе кёре, 24 жылдан сора алай кьоркуулул зат болукьсуду тойдюдо.

Календарь

Ноябрде - юч солуу кюн

Жуукьлаша келген жагыжылгы каникулга бизде 10 кюн болукьсуду. Биринчи май бла байламлы байрам а 5 кюн барлыкь болур. Былай байрам календаре Уруну кодексге быыл апрельде торлендери кийирилгенден сора токташдырылгъанды.

Алгъан жыллада каникулга 1-чи - 5-чи январьда бола эдиле, андан сора уа Христоу тургъан кюн - 7 январь - белгилени эди. 6-чы январь а, логикагъа арталдыла келишим, байрам кюннге кийирип тургъанды. Ол ишчи кюнню жал сайын кёчюрюп тургъагъа тоше эди. Законодательле ол тапсылыкьны тозетгендиле. Ол тозетиу ахыргы болуп кьалмагъанды.

Алайда да, келир жылда байрамла кьаллай болукьсуду? Солу кюнле ары-бери кьалай кёчюрюлпелерини юсюнден Урунуу эм иш бла жалчъткыну федеральний службасыны председатели Иван Шкловец айтханды:

- Келе тургъан жагыжылгы каникулга бек азын-

дан 8 кюн. 2013 жылда 1-чи 8-чи январь кюнлөде болукьсудула. Алгъа Христоу тургъан кюню, 7-чи январь да, кийиркиди. Россей Федерацияны Прави-тельство алгъарьагда ийх кюнню 29 декабрьде 31-чи декабрдеги баш кюннге кьюрөгенине эсге алып, солу кезиу 10 кюнню болукьсуду (2012 жылда 30-чу декабрден 2013 жылда 8-чи январь кезиу). Аны бла бирге уа, 2 ишчи кюн байрам кезилерине тошюдиле. Уруну кодексни жагы болупуна тиш-ликтиде 5-чи эм 6-чы январь кюнне жагыжылгы каникулгагъа кьошулгъандыла эм 10-кюнлюк солуу кезиу кьурадыла. Ол кюн кюн Россей Федерацияны Правительствоу ошуну бла 2013 жылда башка кези-уге кьюрюлпелюде. Юсюбдегиде жылда 4-чю ноябрде солу кюн Халкьны бирлигини кюнине тошюгени кюн, ары-бери кечюрюлпюк тойдюдо, алай бла байрам 3 кюн болукьсуду - 3-чю - 5-чи ноябрде.

Интернет.

УЧРЕДИТЕЛИЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор АТТАЛАНЫ Жамал РЕДКОЛЛЕГИЯ: БЕПШАЙЛАНЫ Муталин (баш редактору орунбасары), КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан (баш редактору орунбасары), АЛИКАЛАНЫ Владимир, ТЕКУЛАНЫ Хауа, ТОКУМАЛАНЫ Хусейн, ТОКЪЛУЛАНЫ Борие (жууалпы секретары).	ТЕЛЕФОНЫ: Редактору ириминалы - 42-63-01. Баш редактору орунбасарлы - 42-38-21, 42-26-22. Жууалпы секретарь - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62. Корреспондент - 42-63-52. РЕДАКЦИНЫ КЕНОМЕРИ: Жамауат-политика бёлом - 42-67-68, 42-24-02. Экономика бёлом - 42-66-73. Кьультура бёлом - 42-75-82. Социальный политика бёлом - 42-66-76, 42-27-59. Жарамлыкьлыкь эм спорт бёлом - 42-26-39, 42-66-71. Письмола эм реклама бёлом - 42-37-94. Тизмачы бёлом - 47-31-28. Сурат алуучула - 42-68-72, 42-66-76. Бухгалтерия - 42-30-87. Операторла - 47-26-28, 42-39-65.	Редакция авторла бла кьагъат жоортомейди. Кьоза жазмаларга рецензия этилмейди эм ала артка кьайтарылмайдыла. Газетде басмаланын материалла айтханал оюмла редакцияны оюму бла келишимге болукьсудула. Алаа айтхан хар зат кюн Россей Федерацияны Басманы юсюнде законсу кьорууу жагы бла Къабарты-Малкъар регион тийишлиликде материаланы авторлары кесери жууулыдыла. Редакция авторлардан 400 газет тизгенин (машинка бла жазылгъан 5-6 бет) кеню аймады. Газет басманы эм аспамлы информацияны эркинликтер кьорууу жагы бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 1994 жылда 14-чю июнда регистрация этилгенди. Регистрация номер: —НН—0066. Индекс - 51532	Газетин басматга КъМР-ни Аспамлы информация органа жала бла кьырал комитетини компьютер службасы хазыр этгенди. Газет «Тетраграф» ООУ-ну типографиясында басмалгъанды. Нальчик шаар, Ленин аты проспекте, 33 Газетин ислерине тапшыруу кюн КъМР-ни почта сызлыгы федеральний Управлениисы жууулыды. Телефонла: 76-01-28, 76-01-10 Газетини роинизация сатыу кюн КъМР-ни «Роспечать» акционер обществоу жууулыды. Телефон: 42-69-34	Номерге графикте кере 19,00 сагъатда кьол салынды. 20,00 сагъатда кьол салындыны ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГАРТЫЛА: Теммоланы Мухадин - дежурный редактор; Гайяланы Рита - жууалпы секретарыны орунбасары; Зезаланы Лидя (1,2-чи бетле) Бичкекъланы Жаннета (3,4-чю бетле) - корреспондент. Тиражы 3540 экз. Заказ № 2421	РЕДАКЦИНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬСНА ПРЕС: 360000, Нальчик шаар, Ленин аты проспекте, 5. Электрон почта: elbor_5@mail.ru
--	---	---	--	---	---